

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Tertius gradus Paupertatis superflua resecare. Cap. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

fuertis à sollicitudinibus liberatus, & in tua paupertate factus fueris supra mundum, caue ne propter amore pauperum, quæstum diligas pro elemosyna faciendâ, & ponas animam tuam in turbatione, vt accipias ab alio, vt aliis largiaris, & existimes honorem tuum subiectione petitionis rerum nomine aliorum, & excidas à libertate, & nobilitate intentionis tuæ in sollicitudinem secularium rerum, quia gradus tuus nobilior est gradu misericordiarum: supplico tibi ne subiiciaris elemosynæ, quæ similis est nutrimento puerorum, sed sollicitudo perfectionis caput est, si res habes, simul illas disperse. Quod si non habes, noli habere. Hæc ille.] Cassianus verò de similibus religionis ait, eos habitum quidem mutasse, sed nullo modo seculares mores exuisse. Eius verba sunt. Denique, quod pater dicere, ita plerisque abrenūciasse conspicimus, vt nihil amplius immutasse de anterioribus vitiis ac moribus comprobentur, nisi ordinem tantummodo, atque habitum secularem. Nam & acquirere pecunias gestiunt, quas nec antea possederunt, vel certè, quas habuerunt, retinere non desinunt, aut (quod est lugubrius) etiam amplificare desiderant, sub hoc pretextu, quod vel famulos suos semper exinde, vel fratres alere se debere iustum esse contendunt. Nam ergo manifestum est, viro religioso, qui saluari vellent, nullo pacto licere, absque consensu prælati, nec sibi, nec aliis quicquam accipere, eumque proprietarium esse, si pro alendis etiam parentibus pecunias conquirat, atque possideat. Cui veritati nullo modo diuina de honorandis parentibus obstitit autoritas. Quia si illi non indigent, peruersum, & stultum est, quod religiosus velit illos amplius ditare. Si communiter indigent, non deerunt multi in republica, qui ex communibus elemosynis illis prouideant: si verò extremè aut grauiter egeant, tunc religiosus ex consensu & bona venia prælati, quam negare non poterit, illis seruata adificatione, necessaria, cum bona conscientia, & sine vitio proprietatis, ministrabit.

Cassian.
collat. 4.
c. 20.

c. 33.

c. 31.

Cassian.

Ad eum autem Patres antiqui ab hoc pessimo vitio abhorrerunt, vt non solum nihil possiderent, verum & aliquid suum dicere piaculum reputarent. Vnde Benedictus in regula: Nec quisquam suum aliquid esse dicat, vel præsumat. Et Augustinus: Non dicatis aliquid proprium, sed sint vobis omnia communia. Et Cassianus: Hanc regulam videbamus strictissimè hucusque obseruari, vt nec verbo quidem audeat quis dicere aliquid suum. Magnūque sit crimen ex ore monachi processisse, codicem meum, tabulas meas, graphium meum, tunicam meam, caligas meas: proque hoc digna poenitentia satisfactorius, si aliquo casu per surreptionem, vel ignorantiam, huiusmodi verbum de ore eius effugerit. Qui autem aliquid suum vocaret, aut proprium diceret, non peccaret grauiter, si verbo tenus dicat, & animum, rem illam, vt propriam possidendi, non habeat. Vt igitur gradum istum paupertatis, paucis comprehendamus, ille religiosus eius est particeps, qui nihil ex his quæ habebat, in seculo reueruauerit, qui nihil, ex rebus cœnobij surrepserit, qui nihil ex rebus sibi ad vsum concessis, absque consensu prælati alteri dederit, qui nihil, prælato etiam contradicente, aut minimè consentiente, pro suis, aut aliorum vltibus acceptauerit. Nam ad hæc omnia vtrumque paupertatis obligat. Multa autem minuta, quæ circa hæc axiomata non semel occurrunt, ex doctoribus scholasticis petenda sunt, quia nobis non vacat ad hæc particularia descendere.

Tertius Gradus Paupertatis Superflua refecare.

CAPVT VI.

IN virtutum gradibus (quod semel in hac tractatione de virtutibus religiosis dictum sit) non reperitur eadem obligationis ratio, quia eorum quidam sub interminatione grauis peccati precipiuntur, quidam leuiore sub leui peccato mandantur, quidam vt oppositi imperfectioni suadentur, & alij denique vt totam perfectionem virtutis continentes, oculis iustorum obiciuntur, vt finem ac scopum videant, in quem debeant properare. Huius rei exemplum ex paupertatis gradibus, quod nunc tractamus, petendum est. Nam res omnes temporales dimittere affectu, & effectu, & Christum in omnimoda virtute sequi, ad idque voto se constringere, liberum est vnicuique, volenti scilicet non in communi vita fidelium se continere, sed ad perfectionem ascendere. Post votum paupertatis emissum, nihil omnino possidere, nihil incipio, aut contradicente prælato dare, nihil recipere, obligatorium factum est, quod ex genere suo in transgrediente mortale peccatum inducit. At reliqui gradus, qui supersunt, & notitiam ac consensum, vel saltem permissionem prælati non excludunt, mitius ac benignius obligant, & si relinquantur, non tam graui vulnere animam viri religiosi cruentant. Hoc autem dictum sit, vt ita ad perfectionem virtutum incitemus, quod simul à conscientis scrupulos eximamus, neque inquietemus illos, qui nolunt, & meritò, vanis exaggerationibus ad virtutem, sed ipsa veritate moueri.

Tertius ergo gradus paupertatis est, si ad vsum nostrum in victu, & vestitu, & reliquis huiusmodi, sola necessaria sumamus, & omnia superflua refecemus. Si autem aliquis religiosus aliquid, vel aliqua superflua prælato sciente, aut non repugnante, aut permittente haberet, paratus ad imperium eius relinquere, is non peccaret lethaliter, licet à leui peccato, maiori, vel minori, pro qualitate rei, quam habet, nequeat excusari. Nam si transgressio obseruariarum religiosarum, extra tria vota, in quibusdam religionibus inducit peccatum leue, & in aliis, quæ solum obligant ad penam, etiam infer peccatum veniale, si negligentiam, nempe non vulgarem, habeat admixtam, vt Thomas ait; quanto magis transgressio paupertatis voto firmata in hoc, quod aliquid superfluum ad vsum assumatur, non poterit sine leui peccato fieri: At quid superfluum dicatur, inuestigandum est. Si enim superfluum dicitur illud, sine quo viuere possumus, iam innumerabilibus scrupulis peccatorum venialium angemur, & vix erit vnus religiosus inter mille, qui saltem venialiter in paupertatem non delinquat, quod certè credendum non est, immo sunt quamplurimi, qui eam perfectissimè obseruent. Non ergo superfluum iudico nisi quod ultra consuetudinem virorum spiritualium, & timorata ac delicata conscientia eam religionem profitentium, quis audeat admittere. Vnde si ultra libros ordinarios, alios pauculos habeas, quibus raro vtaris, si duas imagunculas non pretiosas, nec nimis curiosas, aut duos calamos, aut alia similia retineas, licet vna imago, aut calamus vnus, aut vnus gladius sine theca calamaria sufficeret, non credo quia venialiter delinquas: nam & viri spirituales, & desiderio perfectionis tacti, hæc sine scrupulo, aut timore

D. Thom.
2.2. q.
186. ar.
9. ad 13.

habere

habere consueverunt. At si aliquibus rebus pretio-
 sis, aut curiosis vtatis, quas nemo in tuo statu, aut
 certe soli tepidi, & imperfecti, & discipline ofores, ac
 libertatis amatores admittunt, licet praelatus assentiat,
 & licet tu, & illi parati sitis eas res ad ipsius impe-
 rium relinquere, ego nec te, nec illos a peccato excu-
 so. Quid enim prodest praelati consensus? quippe
 qui in hoc, quod religio detrimentum suae puritatis
 patiat, consentire non potuit; nam potestatem
 non in destructionem, sed in aedificationem accepit.
 Quid etiam refert in religioso preparatio animi, ad
 relinquenda ea quae inutiliter habet, si ea superflua,
 ac sine necessitate ac vtilitate retinet? Vt ergo in hac
 re nemo decipiatur, sententiam communem omnium
 Theologorum, quam doctissimus Cardinalis Ioan-
 nes a Turrecremata in vnum collegit, non graua bor-
 tesibere. Quasiuit ille an praelatus possit dispensare
 cum subdito, vt habeat vsum alicuius rei ad nutum
 amouibilibus: Respondet praelatum posse ex iusta cau-
 sa solum, & statim ait.

Turrecr.
 ad reg. c.
 33. tract.
 94.

Sed quid dicatur causa rationabilis in hoc casu?
 Respondetur, quod duplex potest esse causa dispen-
 sandi in his, videlicet necessitas, & vtilitas. Item, ne-
 cessitas potest esse duplex scilicet priuata, & comu-
 nis, siue publica. Priuata, vt cum conceditur in mona-
 sterio paupere, in quo de communi non possunt haberi
 necessaria, monacho, vel moniali, vt aliquid habeat
 ad vsum necessitatis suae, cum proposito tamen
 resignandi, cum fuerit requisitus. Communis, vt cum
 conceditur alicui officiali communi ad expendendum
 in vsum, & necessitates aliorum, vel cum aliquis dirigitur
 ad curiam, vel ad alia loca pro negotiis monasterij
 peragendis, & ei conceditur pecunia pro expen-
 dendo, & aliis necessariis: tunc enim pecunia non est
 propria, sed administrationi annexa, & nomine mona-
 sterij retinet, & dispensat: de quo dicitur extra de
 litu monachorum, capitulo primo. Qui pecuniam
 habet, nisi ab Abbate fuerit ei pro iniuncta admini-
 stratione permittum, a communione remoueatur al-
 taris, &c. Vtilitas etiam potest esse duplex. Scilicet
 priuata, & communis. Priuata, vt cum conceditur
 alicui religioso liber aliquis, aut orationum, aut ali-
 cuius facultatis ad studium proprium, gratia scilicet
 informandi animum in his, quae pertinent ad salu-
 tem. Communis, vt cum conceditur alicui liber, aut
 cum quis mittitur ad scholas, qui ex studio suo cre-
 ditur aliis posse proficere, & illi, commissa sibi admini-
 stratione suae personae, Abbas dat pecunias, pro sus-
 tentione sui in scholis, aut prouisione aliarum ne-
 cessitatum. Sed est bene hic attendendum, vt dicit
 magister Humbertus, quod licet huiusmodi neces-
 sitates sint interdum causa sufficiens ad hoc, quod pra-
 latus concedat vsum aliquarum rerum sicut dictum
 est: tamen non omnis necessitas, aut vtilitas sufficiens
 ad dispensandum, nisi sint valde rationabiles, & ma-
 nifestae: vt sunt in necessitatibus quotidianis, quae
 pertinent ad victum, & vestitum, & in vtilitatibus,
 quae pertinent ad animae salutem. Et est cauendum,
 ne in huiusmodi facile dispensetur propter multa.
 Tum propter speciem mali: quandoque enim & si
 subsit aliqua causa in huiusmodi dispensationibus, ta-
 men speciem mali remanet tibi, petens huiusmodi dis-
 pensationem. Tum propter sequelam: trahitur enim
 dispensatio, quae fit cum vno ex causa bona, de facili
 ad consequentiam in altero, in quo non subest ea-
 dem causa. Haec ille de causa dispensandi cum sub-
 dito, vt ad vsum aliquid habeat.

De qualitate vero peccati, tam praelati sine iusta
 causa aliquid concedentis, quam subditi facultatem
 petentis, & eo sibi concessio ventis, ita loquitur.

A Tertium dubium est, dato quod dispenseetur cum ali-
 quo circa vsum incertum alicuius rei (id est, quae ad
 nutum praelati potest auferri) sed tamen sine causa ra-
 tionabili. Vtrum talis excusetur a vitio proprietatis, si
 habet animum resignandi cum fuerit requisitus: Re-
 spondetur, vt respondet magister Humbertus, super
 regulam Augustini, quod excusatur a vitio propieta-
 tis, sed non tamen a peccato tam dispensans, quam
 recipiens dispensationem in hoc. Si quaeratur cuius-
 modi peccatum sit hoc, ex quo non est proprietatis?
 Respondetur, quod in dispelante est abusus potesta-
 tis, quae data est ei non in destructionem, sed in aedi-
 ficationem. 2. ad Corint. 10. Ipse autem abutitur ea in
 destructionem. In recipiente vero est auaritia, cum te-
 neat aliquid sine rationabili causa: vt puta librū, ves-
 tem, vel aliquid huiusmodi, de quo possit alius pro-
 ficere tanquam pecuniam in sudario, quae dari debuit
 ad lucrū. Et ideo districta de hoc oportebit eum red-
 dere rationem. Haec est sententia istius doctoris, cui
 profecto religiosus, qui professus est religionē refor-
 matam, & in primo suo seruire permanentem, relu-
 ctari non posset. Praelati ergo, qui sine causa (vt dictū
 est) in hoc, quod subditi superflua multa habeant, dis-
 pensare audent, in periculo salutis sunt, nisi tales dis-
 pensationes reuocent, & a subditis haec inutilia sub-
 trahant, quibus religionē relaxant, & alios scandaliz-
 ant. Subditi vero securi non sunt, quia superflua pos-
 sident ei dispensationi subnixi, quae illicite data est.
 Et grauissimē peccarent, si non tantum superflua ha-
 berent, verum, & praelatis volentibus haec reformare,
 & ad priorem statū reuocare, resisterent. Sed (vt om-
 nia attingamus) in ea religione, quae iam a multis an-
 nis a primo seruire deflexit, & in voto paupertatis re-
 laxationem admittit, non est haec res tam scrupulosa,
 quia ingredientes eam religionem, eam paupertatem vo-
 uent, quae in illa tunc temporis seruatur, & non
 maiorem, aut strictiorem. Verum tamen quod certa
 quadam ratione scrupulum eximit, ea vsum lugendi
 auget, cum videamus familias religiosas in hac re, si-
 cut in aliis, longē a sua primaeua puritate distare.

Postquam vero tepidos, & proprie salutis incurio-
 sos satis terrimus, ad perfectionis amatores, quorum
 gratia haec scribimus, redeamus, & eos ad sinceritatem
 paupertatis hortemur. Atque illis necessariis contenti,
 superflua fugiant, & siquidem viti sunt, iocalia puer-
 rorum abiciant. Ancilla bello capta, quae in lege ve-
 teri a domino suo diligebatur, & in coniugem acci-
 piebatur ab eo, primum radebat caesariem, & circum-
 cidebat vngues, vt non solum pulchra, verum & mū-
 da, & sine superfluis in lectū sponsi honorabilis in-
 troiret. Sic & anima ad Christi per religiosum statū
 admittenda coniugium, superflua deponat, vt mūdā, &
 expedita ad caelestem sponsum mentis affectibus vadat.
 Omnibus fidelibus dixit Paulus: Habentes ali-
 menta & quibus tegamur, his contenti sumus, quanto
 magis iustus, qui saeculo nūcium remisit, & paupertatem
 vouit, debet paucis & necessariis esse contentus?
 Eius scopus est thesaurizare sibi, thesauros in caelo,
 vbi neque aerugo, neque tinea demolitur, & vbi fures
 non effodiunt, nec furantur, vt quae igitur thesauri-
 zat sibi vilitates in terra, quas non solum fures possunt
 iniuciosē surripere, sed & praelatus iuste & prudēter
 auferre: Multa, & pretiosa, quae in saeculo habuit, pro
 perfectionis amore relinquit, cur nūc vilis, & quae tūc
 quidē nec aspiciere voluisset, tanta auiditate resumat?
 Et si illa magna, quae multis sufficeret, eum satiate non
 poterunt, quomodo haec parua & ridicula eam sa-
 tiare poterunt? Haec superfluarū, & inutiliū rerū con-
 gregatio signū est diffidentiae, & non modica Christi
 iniuria, quasi ipse nobis satis esse non possit. Nam, vt

Deuter.
 21. 12.

1. Timot.
 6. 8.

Mat. 6.
 20.

Bas. cōf.
monast. c.
35.

inquit Basilius, si vbi duo, vel tres congregati sunt in nomine Christi, ibi ipse in medio illorum est; multo certe verisimilius ibi idem esse credendus est, vbi multo copiosior ac frequentior hominum congregata multitudo sit. Aut igitur necessarium nihil nobis deerit, si Christus nobiscū affuerit, si quidem neque Israhēlitis in vasta illa solitudine ipsorum vsui necessarium quicquam defuit; aut si etiam defuerit, ad probationem nostram, satius est inopia laborare, & cum Christo esse, quam disiunctos ab eius societate in rerum vitæ huius omnium affluentia versari. Quod autem hæc nos aliquo modo à Christo disiungant, non dubium est. Cor namque his vilitatibus, & superfluitatibus implicatum quam ratione poterit ad Christum asurgere, & sanctis ei affectibus inhaerere? Quæ etiam fronte audebit tantum regem ad se vocare, si hospitium, in quo ille sanctissimus spes excipiendus est, curis, & amore rerum inutilium est fœditum, & earum possessione pollutum? Ad quid expectabimus, vt prælatus has res auferat, si nos manus habemus, quibus eas animosè reicere valeamus? An non est melius huiusmodi minutias Deo sponte in sacrificium illi gratum offerre, quam ex imperio alterius, quasi inuiti dimittere?

Signum manifestum tepidi erga Deum amoris est, velle in statu paupertatis superflua recondere, & affectu, quem certè dum in his collocamus, à Deo auellimus, inutilibus inhaerere. Vnde Hugo Victorinus ait: Si quis Deum perfectè diligeret, si carnalibus desiderijs omnino renūtiaret, multa refecaret superflua, quæ modò tenet quasi necessaria. Nec Deum, o frater, minus erga te liberalem, aut minus tui amatorem putes, quia vult tibi sola necessaria dari, & omnia superflua aufert: hoc enim potius est sui maximi amoris, ac eximie liberalitatis indicium. Vult ipse te superfluis carere, vt amorem tuum à rebus abiectionis subtrahas, & in ipso tamquam in tuo summo bono constituas. Negat vilia, vt pretiosa donet, & cor vacuum & mundum, vbi ea accipias, in te reperiat. Facit vt hæc terrena nobis seruiant, vt ea ad necessitatem sumamus, non ad superfluitatem, & ad vanitatem captemus. Dedit ille nobis omnia, vt Paulus ait, sed dedit vt cooperarentur in bonum, non vt à bono se iungerent. Sed adhuc multa, inquit (verba sunt Bernardi) grauiter inquietant, multa euidentiùs aduersantur. Et miror quomodo omnia data memores, quibus ferè nulla famulantur ad votum. Seruite nobis videntur aliqua, sed cum labore nostro, nec nisi priùs seruerimus eis. Iumenta ipsa nisi fuerint à nobis nutrita, nisi domita, nisi fuerint pabulo sustentata, non adiuuant. Terra ipsa, quæ debuerat nobis esse germanior, non sine sudore vultus nostri panem nobis ministrat, immo, & cum coluerimus eam, spinas, & tribulos germinat nobis. Et cætera omnia denique, si diligenter consideremus, seruitium à nobis magis exigunt, quam exhibent nobis: vt ea interim sileam, quæ sunt pœnata nocere, vt est ignis ad exurendum, aqua ad submergendum, feræ ad lacerandum. Et hæc quidem ita se habent, sed tamen non mentitur Apostolus, etiam alio loco manifestius asseueras, scire se quoniam diligenter Deum omnia cooperantur in bonum, his, qui secundum propositum vocati sunt Sancti. Veruntamen solerter attende, quod non ad libitum famulari, sed cooperari dicit ad bonum. Neque enim ad voluntatem seruiunt, sed ad vtilitatem: non ad voluptatem, sed ad salutem; non ad votum, sed ad comodum nostrum. Sic ille. Cum ergo res ad vtilitatem, & ad necessitatem datæ sunt, terminos nobis impositos supergredimur, si eas ad

Hugo ad
reg. Aug.
c. 8.

Der. ser. i.
de diuers.

Rom. 8.
28.

A superfluitatè vsq; volumus possidere, & earum affectibus intricari. Satius quidè est, illa terrena dimittere, in eo quod obfunt perfectioni nostræ, vt in eo quod profunt, & nos iuant, sincerè valeamus assumere. Linque itaq; o frater, idola tua, si cultor es Dei, neq; enim decet, eum, qui in desertum egressus est, vt verum Deum adoraret, secum abominationes Ægypti deferre, & rebus superfluis, quasi idolis oneratum, ante cōspectum Diuinæ maiestatis astare. Numquam quietus eris, nisi hæc vana, quæ (vt tu ipse testis es) te compungunt, & inquietant, animosè relinquant. Crede mihi, sine tot imaginibus, sine tot libris curiosis, sine tot rosariis, sine tot capfulis, & scriniolis, sine tot linteolis, & quadruplicatis vestibus, sine tot esculentis, & poculentis, sine tot denique puerilitatibus, latus viues. Hæc enim quantumque multiplicentur, & augeantur, numquam te satiabunt; si verò verè pauper fueris, vt debes, & voto teneris, Christus te satiat, & plus vna eius consolatio tibi data, quam hæc vniuersa, valebit.

Quartus gradus Paupertatis, necessariis immoderatè non inherere.

CAPVT VII.

Liquos vidimus in prædicto Paupertatis gradu vsquequaque perfectos, qui nihil omnino superfluum apud se habere voluerunt, & vel calamum vnum, quo carere commodè possent, constantissimè repudiarunt, tanta verò cura, & solitudine rerum necessariarum vrgebantur, vt hunc gradum à præcedenti nos separare compellant. Erant illi quidem admodum scrupulosi, vt nihil, quod sibi non necessarium esse videretur, retinerent, sed nec dum didicerant affectum rerum necessariarum metiri, & spem suam in Domino (qui pascit coruos, quanto magis iustos) fiducialiter collocare. Immoderato amore erga cellam, & fellam, & libros suos, erga breuiarium, & diurnum, & erga alia similia feruntur. Cogitant instanter quomodo hæc seruiant, quomodo à tinea, vel immunditia, vel ab aliis incommodis defendent, quomodo suo tempore pro melioribus, & politoribus cōmutabunt, & ita his inutilibus curis afficiuntur, vt non minus illi distraherentur necessariis, quam alij superfluis. Quid si aliquis ex fratribus hæc auferat, aut eis detrimenti tantillum inferat, tam amarè cogitationibus, & tanta ira, & indignatione complectitur, ac si à fratre illo pater eorum esset occisus. Puerilitas etiam ridicula eò vsque procedit, vt hæc sibi ad vsum concessa abscondant, ne ab aliquo commodato petantur. Quod si quispiam eos hanc aut illam rem habere deprehendat, & ad modicum vsum postulet, aut verbis ambiguis (ne dicam mendacibus) se protegant, aut quod sibi petitur, si sermone occultare non possint, procaciter se commodaturos negant, aut tanta tristitia & anxietate commodant, ac si vitam sine illa vili minutia conseruare non possent. Breuiter statum paupertatis elegerunt, vt quiescerent, & curis rerum terrenarum soluti Deo, & patriæ salutis vacarent, sed hoc immoderato erga res sibi necessarias affectu ita possessi sunt, vt non minus, quam diuites in suis opibus curandis occupentur. Diuitibus iustum est, nec cor suum nimio amore diuitiarum inficiant. Nam id significant verba sancti Davidis: Diuitiæ si affluent, nolite cor apponere. At isti infalciiores, & stultiores, non diuitiis, sed rebus vilissimis, & nullius valoris, cor suum affigunt, & propter illas, à Deo, & rebus diuinis auocare non metunt.

27. 61. 11.